

העליון ירד לרחוב

ב 16.11.2005 פירסם יצחק זמיר, שופט בית המשפט העליון בדימוס, מאמר הנושא כותרת "בלתי ראוי ובלתי חוקי", ובו ביקורת על כך שהשרה ציפי לבני אינה מכנסת את הוועדה לבחירת שופטים כדי למלא את המקומות החסרים בעליון, כאשר לדבריו "העומס הוא בלתי נסבל". המאמר הסתיים באזהרה שלפיה "יהיה זה ביוזון" אם שאלת התנהגותה של שרת המשפטים "תובא להכרעת בית המשפט".

המאמר פורסם בעיתויו אומלל, שכן בסמוך לפרסומו הודיעה שרת המשפטים כי ברעתה לכנס את הוועדה בחודש ינואר. בכך יצאה הרוח ממפרשי מאמרו של זמיר, אלא שלפתע התברר, שהרוח בעליון נושית בת כיוון הפוך. בכתבה שפירסמה טובה צימוקי סופר, ש"בבית המ" שפט העליון גורסים שכינוס הוועדה ערב בחירות אינו חוקי", וכי השופטת בדימוס דליה דורנר תקפה את ההחלטה לכנס את הוועדה ערב הבחירות בנימוק ש"ההחלטה איננה חוקית וחורגת ממתחם הסבירות".

תצלום: עמית שאבי

גביון. קו אדום

יצוין, שמאמרו של זמיר פורסם כשבוע לאחר הפריימריס לראשות מפלגת העבודה, במועד שבו צריך היה להיות ברור שהבחירות בפתח. הפרשה כולה מותירה תחושה בלתי נוחה על הקלות הבלתי נסבלת בהכרזות א' חוקיות וחוסר סבירות. אפשר שזהו פרי תרבות, שבה התחליף שלטון החוק בשלטון השופטים, ואשר בה רואה עצמו השופט חופשי לקבוע את החוק, והנה האחד קורא לבן והשני שחור.

בינתיים אנו עדים לתהפוכה נוספת, שכן בייגה שוחט, המתנגד לגביון, חזר בו מהתפטרותו, ולשכת עוה"ד בחרה את נציגיה לוועדה לבחירת שופטים, שמהם אחד מתנגד לגביון, באופן שלפחות בדגע זה נראה שקיים דוב חוסס למיניה. השאלה היא אם כתוצאה מכך תחזור שוב גירסת זמיר ונזכה להצהרה מחודשת שזה בלתי חוקי להימנע מכינוס הוועדה שבה אין לגביון סיכוי.

לגופו של עניין, קשה לראות מה בלתי חוקי בכינוס הוועדה לבחירת שופטים. נאמר לי שהשופטת דורנר הסתמכה בטיעוניה על פסק דינה בעתירה של סיעת המפד"ל נגד יו"ר הכנסת, אלא שפסק הדין אינו תומך בעמדתה ומלמד שההפך הוא הנכון. באותו מקרה דובר בבחירת נציגי הכנסת לאסיפה הבוחרת את הרבנים הראשיים ואת מועצת הרבנות. בג"צ פסק שאת הרבנים הראשיים – שמועד כהונתם עמד להסתיים רק לאחר הבחירות הקודמות לכנסת – יש לבחור אחרי הבחירות לכנסת. אולם את הבחירות למועצת הרבנות – שחבריה עמדו לסיים את כהונתם ימים ספורים לפני הבחירות לכנסת – יש לקיים לפני הבחירות לכנסת. המסקנה היא, שניתן לבחור שופטים במקום אלה שפרשו לפני מועד הבחירות לכנסת.

לטענת אי החוקיות אין אפוא בסיס. ואכן, לאחרונה זומנה הוועדה לבחירת שופטים לדין בהדחתה של השופטת הילה כהן ובמינויים לבית משפט השלום. לא שמעתי טענה שאין זה חוקי לזמן את הוועדה לפני הבחירות למטרות אלה. אפשר גם להניח, שאם שרת המשפטים תסכים למינויים ששופטי העליון הפצים בהם – יהיה כינוס הוועדה כשר-למהדרין. האם כעת, לאור תוצאות הבחירות בלשכת עו"ר רכי הדין, יחול מהפך חדש בעמדת בית המשפט העליון ונשמע שוב שזה בלתי חוקי שלא למנות מיד שופטים לעליון? קשה להאמין בכך. התוצאה היא, שאם שרת המשפטים תחליט לדרות את כינוס הוועדה (שהוא כאמור חוקי לחלוטין) – שופטי הטליון יהיו האחרונים שיוכלו

להתלונן על כך.

המאבק על המינויים בעליון הוא מאבק בעל אופי פוליטי, שאותו מנהלים שופטים מבית המשפט העליון ככל הכיעור המאפיין מאבק כזה. בפרשת רות גביון התעורר חשש שבית המשפט העליון עלול להצות קו אדום נוסף ולהשתמש בסמכותו כבג"צ כדי להתערב בפ" עולת הוועדה לבחירת שופטים ולהגן על שליטתם של שופטי העליון על הליך המינויים. מובן שעל רקע ההתייעצויות, המתקיימות בבית המשפט העליון בנושא המינויים, פסול בג"צ מלדרוך בנושא. דיון כזה יהיה נגוע בחוסר אובייקטיביות ובניגוד עניינים. אמנם שופטי בג"צ נוהגים לחוקק כללי התנהגות, ואם לא יירתעו מלדרוך בנושא, לא יירי תעו מן הסתם גם מלחוקק לטובת עצמם כללים שלפיהם מותר להם מסיבה כלשהי לשפוט, גם בנסיבות כאלה.

סיפור הידרדרותו של בית המשפט העליון הוא סיפור עצוב. פגי עיה של החברה הישראלית חדרו אל בין כתליו. העוצמה המוסרית והאינטלקטואלית שאיפיינה אותו בעבר – נמוגה. כללי התנהגות, שהיוו אבן פינה לאיתנותו ולכבוד שרחשו לו, ובראשם מתינות ורי" סון עצמי, פיגו מקומם לכוחנות. שופטים בדימוס אינם נרתעים מלפ" רסם דברים העשויים להתפרש כהזמנה לציבור לפנות בעתירה לבג"צ בנושא שיש לשפוט בית המשפט העליון עניין בו, והתראות אודות שימוש בבג"צ לקידום עניין שכזה מרחפות באוויר. ■